

föremålet för hans beundran. *En h. i att dricka*, en dryckeskämpe. — 2) Se *Heros*, 1. — *Ss. H-lik*, -skara.

Anm. *Hjette* hette i fornspråket *Hælad*, hvilket af *Ihre* anses såsom part. pass. af *Hæla*, prisa, berömma, således d. s. s. en fräjdstor man.

HJELTEANDA, jällteända, f. sing. Sådana tänkesätt, som utmärka, anstå en hjelte.

HJELTEBEDRIFT, f. 3. Sådan bedrift, som berättigar till namnet hjelte. — *Syn.* *Hjeltebragd*, *Hjelteat*, *Hjelteverk*, *Hjeltevärf*.

HJELTEBRAGD, f. 3. eller

HJELTEDAT, m. 3. Se *Hjeltebedrift*.

HJELTEDIKT, f. 3. Den art af dikten, som besjunger stora hjeltar och deras bedrifter. Kallas äfv. *Epopé*, *Epos*.

HJELTEDYGD, f. 5. Sådan dygd, som tillhör, utmärker hjeltar.

HJELTEDÖD, m. sing. Död, som träffar någon vid utförandet af en hjeltebragd.

HJELTEFOLK, n. 5. Hjeltemodigt folk.

HJELTEKRAFT, f. 3. Kraft, som utmärker en hjelte.

HJELTEMOD, n. sing. Mod, tapperhet, som tillhör, utmärker en hjelte.

HJELTEMODIG, a. 2. 1) (om person) Begåfvad med hjeltemod; som visat prof på hjeltemod. — 2) (om sak) Som röjer, utmärker, tillkännagifver hjeltemod. *En h. handling*. — *Syn.* (för begge bem.) *Heroisk*.

HJELTEMODIGHET, f. 3. Se *Hjeltemod*.

HJELTEMODIGT, adv. På ett hjeltemodigt sätt, med hjeltemod. *H. försvara sitt land*.

HJELTEQVINNA, f. 1. Hjeltemodig qvinna.

HJELTERIK, a. 2. (föga brukl.) Rik på hjeltar. *Ett h-t land*.

HJELTESAGA, f. 1. 1) Saga, som handlar om händelser, hvilka tilldragit sig i ett folks hjeltetid. — 2) *H-n*, sagokrets, som framställer ett folks hjeltetid.

HJELTESJÄL, f. 2. Hjeltemodig själ.

HJELTESPRÅK, n. sing. Sådant språk, som anstår hjeltar.

HJELTESÅNG, m. 3. Sång, hvori en hjeltes öden och bedrifter omtalas.

HJELTETID, m. sing. Tid i världens eller ett folks historia, som varit särdeles rik på hjeltar. *Sveriges h. börjades med Gustaf II Adolfs regering och ändades med Carl XII:s död*. — *Syn.* *Hjelteålder*.

HJELTEVERK, **HJELTEVÄRF**, n. 5. Se *Hjeltebedrift*.

HJELTEÅLDER, m. sing. Se *Hjelletid*.

HJELTINNA, f. 1. Hjeltemodig qvinna. *H-n i en roman, teaterpjäs, o. s. v.*, qvinna, som deruti spelar hufvudrollen.

HJERNA, järna, f. 1. En i hufvudskålen innesluten, mergig, lös, dels hvit, dels gråaktig massa, bestående af tvenne delar: *Stora h-n*, belägen framtill, och *Lilla h-n*, som har sitt läge baktill. (Fig. sam.) *Hafva ingen h., dålig h.*, kient förstånd. — *Ss. Hjernmassa*.

Anm. I folkspråket säges vanligen *Hjerne* (m.), hvilket är ordets ursprungliga form.

HJERNBRAND, m. sing. Se *Hjerninflammation*.

HJERNBRÄCK, n. 3. (med.) Bräck i hjernan.

HJERNFEBER, m. 2. pl. — *febrar*. Se *Hjerninflammation*.

HJERNFETT, n. sing. (anat.) Fett, som finnes i hjernan. *Man har upptäckt fem olika arter af h.*

HJERNHINNA, f. 1. (anat.) Hinna, som omgifver hjernan. *H-norna äro tre: Hårda h-n. spindelväfshinnan och äderhinnan*.

HJERNINFLAMMATION, jär'n---tschón, f. 3. (med.) Ett slags svår sjukdom, härrörande deraf, att hjernan blifvit inflammerad.

HJERNKAMMARE, m. 2. pl. — *kamrar*. (anat.) Benämning på trenne kaviteter i hjernan, *Stora H-rarne* och *Lilla H-n*.

HJERNLÖS, a. 2. 1) Som är utan hjerna. — 2) (fig.) Utan förstånd, med kient förstånd.

HJERNLÖSHET, f. 3. Egenskapen att vara hjernlös.

HJERNMERG, m. sing. (anat.) Den lösa, dels hvita, dels gråa, mergiga massa, som utgör själva hjernan.

HJERNSPÖKE, n. 4. (fig.) Inbillad fara, inbillad ondt, inbillningsfoster. — *Syn.* Se *Villa*.

HJERNSUBSTANS, jär'nsubstáns, m. sing. (anat.) Det ämne, som utgör själfva hjernan. — *Syn.* *Hjernmassa*, *Hjernmerg*.

HJERNSYSTEM, jär'nstýstám, n. 3. (anat.) Sammanfattningen af alla till hjernan och ryggsmergen hörande delar.

HJERNVILLA, f. 1. Villa, irring, förorsakad genom inbillningskraften. — *Syn.* Se *Villa*.

HJERPE, jär'rpe, m. 2. pl. — *par*. Slägte af Hönsfåglaerna, till färgen gråbrun, strupen hos hanen svart, hos honan rostbrun. *Tetrao Tetrix*.

HJERPHÖNA, f. 1. Honan af hjerpslägtet.

HJERTA, jär'rta, n. 4. 1) a) En under bröstbenet belägen, päronformig, ihålig, stark muskel, som ifrån lungorna emottager det der syrsatta blodet och utsprider det till hvarje punkt i kroppen, hvarifrån det genom blodådrorna återledes till densamma. Säges både i fråga om människor och djur. *En människas h. H-t hos en oxe, ett lejon, en fågel. H-t slår, klappar, bullar. Blifva skjuten genom h-t. Så länge mitt h. slår, så länge jag lever.* — b) (i utsträckt mening) Den del af bröstet, der hjertats slag låta känna sig. *Trycka någon till sitt h. Lägga handen på h-t. Bära en kärlekspart under sitt h.* — *Syn.* *Bröst*. — 2) (fig.) a) Brukas i mening af sätet för känslan och passionerna hos människor. *Hans h. är krossadt af sorg. Hafva förtviflan i h-t. Ett h., fullt af hat, bitterhet, agg. Mitt h. darrar af glädje. Beveka ens h. Mitt h. blödde vid denna syn. Dessa ord genomborrade hennes h. H-ts fröjder, lidanden, sår, bekymmer. Hafva något på h-t, hafva något som oroar, aggar, bedröfvar; äfv. hafva en önskan, något som man vill meddela, yppa, framföra, bedja om, o. s. v. Lägga en något på h-t, på det bevekligaste uppmana en till något. *Det ligger mig om h-t, det väcker mitt lifliga deltagande, jag önskar det högligen. Det går mig till h-t, rörer mig djupt, väcker mitt medlidande. Utgjuta sitt h. för någon, yppa sina tankar och känslor för honom. Det gick af h-t, var uppriktigt. Det skär mig i h-t, det bedröfvar mig på det högsta, det grämer mig. Tala till h-t, på ett bevekande sätt.* — *Syn.* *Sinne*, *Själ*. — b) Brukas äfv., för att beteckna själens drift till välvilja mot andra, yttrande sig i vänskap, tillgifvenhet, kärlek, ömhet. *Han förstod att vinna alla h-n. En väns, en faders, en makes, en moders h. Vinna, äga en qvinnas h., kärlek. Gifva någon sitt h. och sin hand. Ett troget h. Ett h., brinnande af kärlek. Mitt h. tillhör dig för alltid. Hafva ett ömt h. Förlora sin älskarinnas h. Älska**